

Súd: Okresný súd Lučenec
Spisová značka: 15Ps/5/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6622201888
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Lenka Ragačová Černíková
ECLI: ECLI:SK:OSLC:2024:6622201888.7

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Lučenec sudkyňou Mgr. Lenkou Ragačovou Černíkovou v právnej veci osoby, o spôsobilosti na právne úkony ktorej sa koná: A. B., narodená XX.XX.XXXX, trvale bytom Lučenec, zastúpená procesnou opatrovníčkou: C. D. E. F., zamestnankyňa Okresného súdu Lučenec, o návrhu navrhovateľka: Okresná prokuratúra Lučenec, so sídlom G. H. XX, XXX XX H., za účasti navrhnutého opatrovníka: mesto Lučenec, IČO: 316 181, G. I. XXX, XXX XX H., o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, takto

rozhodol:

I. O b m e d z u j e spôsobilosť na právne úkony A. B., narodenej XX.XX.XXXX, trvale bytom XXX XX Lučenec tak, že n e m ô ž e:

- samostatne hospodáriť s finančnými prostriedkami prevyšujúcimi 20,- Eur týždenne,
- samostatne preberať dôchodok a sociálne dávky, finančné a iné majetkové a nemajetkové plnenia,
- samostatne rozhodovať o prevode, kúpe alebo predaji hnuteľného aj nehnuteľného majetku v akejkoľvek hodnote,
- samostatne uzatvárať zmluvy a dohody, ktoré by ju zaväzovali k plneniu finančných eventuálne materiálnych povinností,
- samostatne vykonávať administratívne úkony, ktoré si vyžadujú kontakt s úradmi, súdmi a inými orgánmi verejnej správy,
- samostatne konať pri zaistení zdravotnej starostlivosti a liečebnej spolupráce, vrátane rozhodovania o potrebe, spôsobe, čase a mieste liečby, jej hospitalizácií, rozhodovania o vstupe a výstupe zo zdravotníckeho zariadenia, poskytnutia informovaného súhlasu k zdravotnej starostlivosti,
- samostatne konať pri poskytovaní sociálnych služieb vrátane rozhodovania o umiestnení, vstupe, výstupe z a do zariadenia sociálnych služieb.

II. Súd u s t a n o v u j e mesto Lučenec, IČO: 316 181, G. I. XXX, XXX XX H. za opatrovníka spôsobilosť na právne úkony obmedzenej A. B., nar. XX.XX.XXXX, ktorý je o p r á v n e n ý a p o v i n n ý zastupovať spôsobilosť na právne úkony obmedzenú A. B., narodenú XX.XX.XXXX pri právnych úkonoch, na ktoré bola jej spôsobilosť obmedzená, a to tak, aby neutrúpela žiadnu ujmu na svojich majetkových a iných právach.

III. Opatrovník je o p r á v n e n ý hospodáriť s finančnými prostriedkami a majetkom opatrovanca v rozsahu bežnej správy majetku. V podstatných veciach potrebuje súhlas súdu.

IV. Opatrovník je p o v i n n ý najmenej dvakrát ročne vždy k 30.06 a k 31.12. príslušného kalendárneho roka za predchádzajúce polročné obdobie predkladať súdu správu o opatrovancovi a o nakladaní s jeho majetkom a po skončení funkcie je opatrovník p o v i n n ý do dvoch mesiacov predložiť súdu záverečný účet zo správy majetku opatrovanca.

V. Trovy dôkazu platí štát.

VI. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1.Navrhovateľ Okresná prokuratúra Lučenec podala návrh na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony A. B., z návrhu na začatie konania je zrejmé, že uznesením povereného príslušníka Obvodného oddelenia PZ v Lučenci ČVS: ORP-780/LC-LC-2021 zo dňa 30.11.2021 bolo A. B. vznesené obvinenie pre prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. d), e) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že dňa 19.10.2021 v čase okolo 17,00 hod. na J. K. L. H. v blízkosti Mestského úradu pri priechode pre chodcov A. B. pribehla z ľavej strany k D. M., ktorú asi 4-krát udrela päšťami oboma rukami do oblasti hlavy, krku a ľavého ramena, kde podľa predbežnej lekárskej správy utrpela pomliaždenie hlavy a šije s dobou liečby do 6 dní bez práceneschopnosti, pričom A. B. uvedený skutok spáchala aj napriek tomu, že bola za obdobný čin v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch postihnutá, kde jej v rozkaze konaní vedenom Okresným úradom Lučenec sp. zn. OU-LCOVVS-2021 bola udelená pokuta vo výške 30,-Eur. V predmetnom trestnom konaní bol pribratý znalec z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Psychiatria – D. N. O., za účelom vyšetrenia duševného stavu obvinenej A. B.. Zo znaleckého posudku č. 16/2022 vyplýva, že u A. B. ide o osobu s ukončeným základným špeciálnym vzdelaním, ktorá pochádza z mnohopočetnej rómskej rodiny bez zistenej neuropsychickej záťaže. A. B. žije disocálnym spôsobom života, prakticky je bezdomovkyňa. Nikdy nebola zamestnaná v trvalom pracovnom pomere, pracovala len v rámci aktívnych prác. A. B. je osobou s poklesom intelektových schopností v pásme ľahkej mentálnej zaostalosti so simplexne štruktúrovaným myslením a oslabenými logickými a úsudkovými schopnosťami. Má nedostatočné školské vedomosti, vie čítať a písať s chybami, ale prečítanému textu nerozumie. Je schopná obstať iba v bežných denných aktivitách a základných praktických zručnostiach. Jej správanie je pudovo determinované, má oslabenú schopnosť analyzovať zložitejšie situácie a porozumieť im. A. B. sa v minulosti liečila v psychiatrickej ambulancii, kde podľa dostupnej zdravotnej dokumentácie je od 10/2020 bez intervencie. V čase spáchania skutku boli jej ovládacie schopnosti ľahko znížené, jej rozpoznávacie schopnosti boli zachované. Znalkyňa u menovanej navrhla uloženie ochranného psychiatrického liečenia ústavnou formou. Podľa znalkyne je z psychiatrického hľadiska dodržiavanie doporučeného liečebného režimu a pravidelné užívanie (tlmivej) medikácie predpokladom zvládnutia prejavov porúch správania v rámci mentálnej zaostalosti a je predpoklad dosiahnutia aj zlepšenia jej sociability. Pobyt obvinenej na slobode je z psychiatrického hľadiska potencionálne nebezpečný pre pretrvávajúce sprievodné poruchy správania pri mentálnej zaostalosti, ktoré sú zosilnené disocálnym spôsobom života a chýbajúcim sociálnym zázemím. Znalkyňa doporučuje u A. B. zahájiť sociálne riešenie vrátane podania návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, v prípade potreby eventuálne aj s následnou inštitucionalizáciou.

Z lustrácie v registri trestov a v evidencii priestupkov zabezpečenej pre účely trestného konania vyplýva, že A. B. bola 1-krát súdne trestaná (konanie vedené na Okresnom súde Lučenec sp. zn. OT 88/2020) pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. g) zák. č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona. Priestupkovo bola od roku 2020 postihnutá až 49-krát, pričom od októbra 2020, kedy podľa zdravotnej dokumentácie, ktorú mala znalkyňa k dispozícii, prestala navštevovať psychiatrickú ambulanciu, sa dopustila 40 priestupkov. Jedná sa o priestupky rôzneho charakteru, pričom sa opakujú najmä priestupky proti občianskemu spolunažívaniu, vzbudzovanie verejného pohoršovania, znečisťovanie verejných priestranstiev, majetkové priestupky, priestupky na úseku dopravy, ktorých sa dopustila ako chodec. Uvedené lustrácie potvrdzujú názor znalkyne, že absencia psychiatrickej liečby a neužívanie liekov má za následok stupňovanie protispoločenského správania A. B..

Na základe poznatku z trestného úseku prokuratúry, kde po vypracovaní znaleckého posudku na duševný stav obvinenej A. B. znalkyňa okrem ochranného psychiatrického liečenia navrhuje aj zahájenie konania o obmedzene na právne úkony, prokurátorka Okresnej prokuratúry Lučenec vzhľadom na dôvodnosť postupu podľa § 13 ods. 2 a § 231 písm. a) CMP. Má za to, že sú splnené materiálne podmienky začatia konania o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, nakoľko A. B. sa intelektuálne nachádza v pásme ľahkej mentálnej zaostalosti s poruchami správania, čo je stav trvalý, žije neusporiadaným spôsobom života ako bezdomovkyňa a pre spoločnosť je potencionálne nebezpečná, čo však môže byť v pozitívnom zmysle ovplyvnené pravidelným užívaním predpísaných medikamentov. Dodržiavanie liečebného režimu nie je reálne bez intervencie inej osoby – opatrovníka. Zároveň vzhľadom na intelektové danosti A. B. táto zrejme nie je spôsobilá zodpovedne nakladať s finančnými prostriedkami, preberať finančné záväzky a nakladať s majetkom. Bez pomoci zrejme nie je schopná

zabezpečiť si sociálne zázemie. U A. B. neprichádzajú do úvahy nijaké miernejšie opatrenia, ktoré slovenský právny poriadok umožňuje pre takého prípady použiť a obmedzenie spôsobilosti v rozsahu vhodnom a primeranom s ohľadom na výsledky znaleckého skúmania, zabezpečí podľa navrhovateľa jednak ochranu práv menovanej ale aj ochranu verejných záujmov, resp. ochranu práv tretích osôb. Pre prípad obmedzenia spôsobilosti na právne úkony A. B., navrhovateľ navrhol za opatrovníka A. B. ustanoviť mesto H., ak nebudú v súdnom konaní splnené podmienky na ustanovenie vhodnejšej osoby za opatrovníka menovanej.

2. Súdny znalec, D. N. O., na základe uznesenia Okresného súdu Lučenec č. k. 15Ps/5/2022-74 zo dňa 07.10.2022, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 03.11.2022, vypracovala písomný Znalecký posudok č. 100/2022, ktorý doručila súdu dňa 04.01.2023. Zo záveru znaleckého posudku znalkyne vyplýva, že u posudzovanej A. B. sa jedná o ľahkú mentálnu zaostalosť s poruchami správania u simplexnej, nediferencovanej, infantilnej osobnosti F70.1. U posudzovanej sa jedná o ľahkú mentálnu zaostalosť s poruchami správania, potencionálnu nedostatočnou výchovnou a sociokultúrnou stimuláciou od detstva. Mentálna zaostalosť je porucha trvalá, liečbou prakticky neovplyviteľná. Liečbou je možné ovplyvniť len sprievodné poruchy správania a zlepšiť sociabilitu menovanej. Posudzovaná v dôsledku mentálnej zaostalosti so sprievodnými poruchami správania a sklonom k disociálnemu životnému vedeniu je schopná samostatného fungovania len v úplne jednoduchých životných situáciách. Nevie sa hodnotne a so znalosťou súvislostí orientovať a rozhodovať v zložitejších životných situáciách, nie je schopná zodpovedne nakladať s finančnými a majetkovými hodnotami, rozhodovať v otázkach starostlivosti o svoje zdravie. Z psychiatrického hľadiska znalkyňa odporučila obmedzenie spôsobilosti na právne úkony hlavne v oblastiach, kde by posudzovaná svojimi rozhodnutiami ohrozila svoje materiálne, právne, sociálne a zdravotné istoty, prednostne v oblasti samostatného hospodárenia s finančnými prostriedkami prevyšujúcimi 20,-Eur týždenne, samostatného rozhodovania o prevode, kúpe, či predaji hnutelného aj nehnuteľného majetku v akejkoľvek hodnote, samostatného uzatvárania zmlúv a dohôd, ktoré by ju zaväzovali k plneniu finančných eventuálne materiálnych povinností, samostatného vykonávania administratívnych úkonov vyžadujúcich si kontakt s úradmi a inštitúciami, samostatného konania pri zaistení zdravotnej starostlivosti a liečebnej spolupráce, vrátane rozhodovania o potrebe, spôsobe, čase a mieste liečby, jej hospitalizácii, rozhodovania o vstupe a výstupe zo zdravotníckeho zariadenia, poskytnutí informovaného súhlasu k zdravotnej starostlivosti, samostatného konania pri poskytovaní sociálnych služieb vrátane rozhodovania o umiestnení, vstupe a výstupe do a zo zariadenia sociálnych služieb, samostatného preberania dôchodku a sociálnych dávok, iného majetkového a nemajetkového plnenia.

3. Posudzovaná A. B., narodená XX.XX.XXXX má evidovaný trvalý pobyt v meste H., tiež je z priebehu konania zrejmé, že sa v meste H. aj reálne zdržiava. Pre prípad obmedzenia spôsobilosti na právne úkony, s ktorým konaním je obligatórne spojené aj konanie o ustanovenie opatrovníka, boli rodinní príslušníci posudzovanej (rodičia P. Q., narodená XX.XX.XXXX a P. B., narodený XX.XX.XXXX a plnoletí súrodenci D. B., narodený XX.XX.XXXX, P. B., narodená XX.XX.XXXX, A. Q., narodená XX.XX.XXXX) dopytovaní, či súhlasia pre prípad obmedzenia spôsobilosti na právne úkony A. B. s ustanovením za jej opatrovníka. Ani jedna z oslovených fyzických osôb nesúhlasila s ustanovením za opatrovníka A. B. (nesúhlasy č. I. 162- D. B., č. I. 164 – P. B., č. I. 165 P. Q., A. Q. na výzvu súdu nereagovala, napriek tomu, že výzva jej bola riadne doručená vid' č. I. 155, oslovene P. B. sa výzvu nepodarilo doručiť). Vzhľadom na neexistenciu blízkych osôb posudzovanej, ktorí by súhlasili s ustanovením za opatrovníka, súd s poukazom ust. § 1 ods. 2, prvá veta zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a § 10 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok pribral do konania ako účastníka konania mesto Lučenec.

4. Mesto Lučenec nesúhlasilo s ustanovením za opatrovníka A. B.. V sťažnosti proti uzneseniu o pribratí mesta H. za účastníka konania mesto poukázalo na ust. § 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého súd ustanoví za opatrovníka orgán miestnej správy, prípadne jeho zariadenie, ak je oprávnené vystupovať svojím menom. Mesto Lučenec má za to, že orgánom miestnej správy je okrem obce aj samosprávny kraj. S poukazom na § 64a Ústavy Slovenskej republiky sú totiž obec a vyšší územný celok samostatné územné samosprávne a správne celky Slovenskej republiky združujúce osoby, ktoré majú na ich území trvalý pobyt. Mesto H. uviedlo, že podľa § 1 ods. 5 zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov je samosprávny kraj právnickou osobou, ktorá, okrem iného, zabezpečuje a chráni práva a záujmy svojich obyvateľov. Ďalej podľa § 3 ods. 1 zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných

celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov, obyvateľ samosprávneho kraja je osoba, ktorá má trvalý pobyt v obci na jeho území. Na základe uvedeného, teda nie je len výlučnou povinnosťou mesta Lučenec postarať sa o svojich občanov, pretože takúto povinnosť má aj Banskobystrický samosprávny kraj, ktorý môže byť v zmysle § 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka ustanovené za verejného opatrovníka. Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov, sa samosprávny kraj pri výkone samosprávy stará o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov. V zmysle uvedeného je teda povinnosť starostlivosti o potreby obyvateľov, ktorí majú trvalý pobyt na území samosprávneho kraja rovnako povinnosťou samosprávneho kraja. Podľa § 81 písm. g) zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, vyšší územný celok môže zabezpečiť poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12. Podľa § 12 ods. 1 písm. e) bod 2. zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, sociálne služby podľa druhu sú podporné služby, ktorými sú pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností.

Mesto H. má za to, že Banskobystrický samosprávny kraj je na území mesta H. zriaďovateľom viacerých zariadení, v ktorých poskytuje obyvateľom Banskobystrického samosprávneho kraja sociálne služby vrátane pomoci pri výkone opatrovníckych práv a povinností. Banskobystrický samosprávny kraj je tak po odbornej ako aj po personálnej stránke oveľa lepšie pripravený a spôsobilý vykonávať funkciu opatrovníka A. B.. V tejto súvislosti mesto H. poukázalo na tú skutočnosť, že ustanovenie opatrovníka neznamena len autoritatívne súdne určenie, ako prejav oprávnenia súdu meritórne o veci rozhodnúť, ale predchádza mu skúmanie, ako dokáže opatrovník reálne zabezpečiť každodenné potreby osoby pozbavenej/obmedzenej spôsobilosti na právne úkony, keďže toto rozhodnutie súdu významne zasahuje do postavenia osoby pozbavenej/obmedzenej spôsobilosti na právne úkony a subjektu, ktorý má byť ustanovený za opatrovníka. Je nepochybné, že samosprávny kraj vie tak po odbornej ako aj po personálnej stránke oveľa lepšie zabezpečiť každodenné potreby A. B., než mesto H.. Práve zamestnanci iných zariadení na poskytovanie sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja vedia operatívnejšie, účelnejšie a hospodárnejšie reagovať na potreby A. B., pri nakladaní s jej majetkom ako aj riešiť ďalšie úkony súvisiace s výkonom opatrovníctva.

Preto pre prípad, že sa nepodarí zistiť žiadnu osobu, ktorá by spĺňala podmienky pre ustanovenie za opatrovníka, tak ustanovenie § 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka podľa mesta ponúka aj možnosť ustanoviť za verejného opatrovníka samosprávny kraj, ktorý zabezpečuje a chráni práva a záujmy svojich obyvateľov. Vzhľadom na uvedené skutočnosti je podľa mesta Lučenec možnosť ustanoviť Banskobystrický samosprávny kraj za opatrovníka pre A. B. najvhodnejšia. Samosprávny kraj je totiž nepochybne personálne, administratívne aj ekonomicky zabezpečený tak, aby mohol vykonávať funkciu opatrovníka pre A. B..

Súd vzhliadol sťažnosť mesta ako nedôvodnú, a preto ju zamietol.

5. Mesto H. dňa 08.04.2024 predložilo súdu úradný záznam spísaný dňa 08.04.2024 obsahujúci súhlas P. Q., narodenej XX.XX.XXXX (matka posudzovanej) s ustanovením za opatrovníka A. B. (viď úradný záznam č. I. 207) a zároveň zabezpečilo osobnú účasť navrhnutého opatrovníka P. Q. na pojednávaní. Mesto H. malo za to, že matka posudzovanej P. Q., ktorá udelila súhlas na ustanovenie za opatrovníka posudzovanej dcéry, je spôsobilá na výkon funkcie opatrovníka.

6. Na pojednávaní dňa 10.04.2024 boli osobne prítomní všetci účastníci konania. Vzhľadom na osobnú účasť P. Q. na pojednávaní a jej prezentovaný súhlas s ustanovením za opatrovníka posudzovanej dcéry, súd na pojednávaní uznesením pribral P. Q. do konania ako účastníka konania.

7. Súd vykonal dokazovanie výsluchom prítomných účastníkov konania, prečítaním návrhu na začatie konania spolu s listinnými dôkazmi, znaleckého posudku č. 100/2022, doplnený výsluchom znalca, lustrácie rodinných príslušníkov osoby, o spôsobilosti ktorej sa koná v registri obyvateľov, výziev rodičom a súrodencom zo dňa 16.08.2023, nesúhlasných stanovísk s ustanovením za opatrovníka č.l. 162, 163, 164, 165, podania mesta H. zo dňa 29.09.2023, úradného záznamu z 08.04.2024, odpis z registra trestov P. Q..

8. Navrhovateľ Okresná prokuratúra Lučenec na pojednávaní dňa 10.04.2024 trval na podanom návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony A. B., poukázal na to, že dôvodnosť podaného návrhu preukazuje aj znalecký posudok vypracovaný pre účely tohto súdneho konania. Čo sa týka ustanovenia

za opatrovníka, pokiaľ sa nepreukáže, že existuje osoba z rodinného prostredia posudzovanej, ktorá je vhodná a ochotná byť ustanovená A. B. za opatrovníka, navrhovateľ navrhol v takom prípade ustanoviť za opatrovníka posudzovanej mesto H..

9. Procesný opatrovník voči záverom znaleckého posudku nemal výhrady, pokiaľ ide o osobu opatrovníka posudzovanej, ponechal rozhodnutie o vhodnosti tejto osoby na zváženie súdu.

10. Znalčka na pojednávaní tiež zotrvala na záveroch podaného posudku, uviedla, že u posudzovanej sa jedná o osobu s ľahkou mentálnou zaostalosťou, s poruchami správania a so sklonom k disocálnemu životnému vedeniu. Táto mentálne zaostalosť je porucha trvalá, dostupnými liečebnými metódami neovplyvniteľná. Liečbou je možné ovplyvniť len poruchy správania a zlepšiť sociabilitu menovanej. Menovaná sa dokáže rozhodnúť len v jednoduchých životných situáciách, ale pokiaľ ide o zložitejšie situácie, tam potrebuje dohľad, usmernenie inej zodpovednej osoby. Vzhľadom na zistené skutočnosti trvala na doporučení obmedzenia spôsobilosti na právne úkony v rozsahu, ktorý je uvedený v znaleckom posudku.

11. Mesto H. zotrvalo na svojom nesúhlasom stanovisku s tým, aby mesto H. bolo ustanovené za opatrovníka A. B., pokiaľ ide o dôvody svojho nesúhlasu, odkázal na svoje podanie zo dňa 29.09.2023. Tiež poukázalo na skutočnosť, že v § 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka sú uvedené určité preferencie osôb, ktoré by mohli byť ustanovené za opatrovníka. Mal za to, že osoba matky, teda osoba v príbuzenskom vzťahu s A. B. by bola najvhodnejšou osobou, ktorá by sa mohla ujať výkonu opatrovníckych práv a povinností.

12. Pri výsluchu navrhnutého opatrovníka P. Q., táto na začiatku výsluchu udelila súhlas s jej ustanovením za opatrovníka dcéry A. B.. Po konštatovaní výsledkov šetrenia morálnej spôsobilosti P. Q., ktorú súd preveroval odpisom menovanej z registra trestov a na dopyt Okresnej prokuratúry, vo vzťahu ku komu sa dopustila trestného činu týrania blízkej a zverenej osoby (z dôvodu vylúčenia stretu záujmov opatrovníka a opatrovanca), P. Q. súhlas s ustanovením za opatrovníka A. B. vzala späť. Na otázku, či je schopná zvládnuť právnu stránku výkonu opatrovníctva dcéry, P. Q. vyjadrila obavu z výkonu tejto funkcie, preto sa rozhodla ju neprijíť.

Vzhľadom na to, že výslovný súhlas P. Q. s ustanovením za opatrovníka A. B. daný nebol, mal navrhovateľ za to, že v rodinnom prostredí posudzovanej sa nenachádza osoba vhodná na ustanovenie za opatrovníka, preto navrhol, aby bolo ustanovené za opatrovníka mesto Lučenec. Jedná sa o verejného opatrovníka, čiže jeho nesúhlas nie je relevantný.

13. Podľa § 231 písm. a/ Civilného mimosporového poriadku, v konaní o spôsobilosti na právne úkony súd rozhoduje o a) obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony.

14. Podľa § 236 Civilného mimosporového poriadku, účastníkmi konania o spôsobilosti na právne úkony sú navrhovateľ a ten, o koho spôsobilosti na právne úkony sa koná.

15. Podľa § 239 a § 240 Civilného mimosporového poriadku, ten, o koho spôsobilosti sa koná, má v konaní spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu. Súd ustanoví procesného opatrovníka tomu, o koho spôsobilosti sa koná, ak nemá zákonného zástupcu.

16. Podľa § 244 Civilného mimosporového poriadku, súd v konaní ustanoví a vyslúchne znalca.

17. Podľa § 243 ods. 1, 2 a 3 Civilného mimosporového poriadku, súd vyslúchne osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná. Súd výsluch uskutoční spôsobom, ktorý je vhodný a primeraný s ohľadom na zdravotný stav. Ak je výsluch na ujmu zdravotného stavu, možno od výsluchu upustiť. Súd v takom prípade osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná, vzhliadne. Ak o to požiada osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, vyslúchne ju súd vždy.

18. Podľa § 10 ods. 1, 3 zák. č. 40/1964 Zb. (Občiansky zákonník, ďalej "OZ"), ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, nie je vôbec schopná robiť právne úkony, súd ju pozbaví spôsobilosti na právne úkony. Súd pozbavenie alebo obmedzenie spôsobilosti zmení alebo zruší, ak sa zmenia alebo ak odpadnú dôvody, ktoré k nim viedli.

19. Súd po všetkých vykonaných dôkazoch - výsluchu navrhovateľa, procesného opatrovníka, znalkyne, vzhľadnutím A. B. dňa 02.08.2023 na Okresnom súde Lučenec, prečítaní záverov Znaleckého posudku D. O. č. 100/2022 dospel k záveru, že v prípade posudzovanej je dôvodné obmedziť jej spôsobilosť na právne úkony v takom rozsahu, ako vyplýva z výroku I. tohto rozsudku, ktorý sa zhoduje s doporučením znalca v podanom znaleckom posudku. Voči uvedenému postupu nevzniesol námietky žiadny z účastníkov konania, nakoľko podaným listinným dôkazom bolo jednoznačne preukázané, že zdravotné postihnutie posudzovanej je trvalé, liečebnými metódami neovplyvniteľné.

20. Podľa § 248 ods. 1 a 2 Civilného mimosporového poriadku, konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je spojené s konaním o ustanovení opatrovníka podľa § 272 až 277. Ak súd rozhodne o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, vo výroku rozsudku vymedzí rozsah, v akom spôsobilosť osoby na právne úkony obmedzil, a ustanoví jej opatrovníka.

21. Podľa § 27 ods. 2 a 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občianky zákonník, zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorého súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorého spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník. Ak sa za opatrovníka nemôže ustanoviť príbuzný fyzickej osoby ani iná osoba, ktorá spĺňa podmienky pre ustanovenie za opatrovníka, ustanoví súd za opatrovníka orgán miestnej správy, prípadnej jeho zariadenie, ak je oprávnené vystupovať svojím menom (§ 18 ods. 1).

22. Podľa § 272 Civilného mimosporového poriadku, súd ustanoví opatrovníka fyzickej osobe, ak tak ustanovuje osobitný predpis.

23. Podľa § 273 Civilného mimosporového poriadku, na konanie o ustanovení opatrovníka je miestne príslušný súd, v ktorého obvode má fyzická osoba bydlisko; ak takýto súd nie je, súd, v ktorého obvode má fyzická osoba majetok.

24. Podľa § 274 ods. 1 a 2 Civilného mimosporového poriadku, súd rozhoduje uznesením. V uznesení, ktorým ustanovuje opatrovníka, súd vymedzí rozsah opatrovníckych práv a povinností v súlade s účelom, na ktorý bol opatrovník ustanovený.

25. Podľa § 275 Civilného mimosporového poriadku, súdom ustanovený opatrovník vykonáva svoje práva a povinnosti riadne a dbá na pokyny súdu.

26. Podľa § 276 Civilného mimosporového poriadku, súd odvolá opatrovníka z výkonu funkcie na jeho návrh.

27. Podľa § 277 ods. 1 a 2 Civilného mimosporového poriadku, súd dohliada na spôsob výkonu funkcie opatrovníka. Súd opatrovníka odvolá, ak stratí spôsobilosť na výkon funkcie, porušuje povinnosti, zneužíva svoje práva alebo z iných vážnych dôvodov.

28. Podľa § 1 ods. 2 prvá veta zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov.

29. Keďže súd výrokom I. rozsudku obmedzil A. B. spôsobilosť na právne úkony (v rozsahu uvedenom vo výroku I. rozsudku), v zmysle § 248 ods. 1 a 2 Civilného mimosporového poriadku v spojení s § 27 ods. 2 Občianskeho zákonníka bolo potrebné ustanoviť posudzovanej opatrovníka. Podľa ods. 3 uvedeného zákonného ustanovenia, za opatrovníka môže súd ustanoviť príbuzného fyzickej osoby alebo inú osobu, ktorá spĺňa podmienky pre ustanovenie za opatrovníka a ak to možné nie je, súd za opatrovníka ustanoví orgán miestnej správy alebo jeho zariadenie, ktoré je oprávnené vstupovať pod svojím menom. Súd preto v prvom rade hľadal opatrovníka z rodinného okruhu posudzovaného. Keďže ani jedna z blízkych osôb posudzovanej nedala súhlas s ustanovením do tejto funkcie, nebolo možné za opatrovníka ustanoviť posudzovanej nikoho z okruhu jej príbuzných (blízkych) osôb.

30. Keďže posudzovanej nebolo možné ustanoviť za opatrovníka príbuzného ani inú vhodnú osobu, súd v súlade s vyššie citovaným ustanovením § 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka ustanovil za jeho opatrovníka orgán miestnej správy, a to mesto H., v ktorej má posudzovaná trvalý pobyt, a to aj napriek nesúhlasu mesta H. s ustanovením za opatrovníka posudzovanej odvolávajúcej sa na nevhodnosť

subjektu na výkon funkcie opatrovníka z dôvodu zložitej organizačnej štruktúry právnickej osoby a nemožnosti poskytovať nesvojprávne starostlivosť v požadovanej miere. D. H. navrhlo ako vhodnejšie subjekty pre výkon funkcie opatrovníka Banskobystrický samosprávny kraj alebo zariadenie sociálnych služieb, ktorého zriaďovateľom je Banskobystrický samosprávny kraj, ktoré nesvojprávne sociálne služby neposkytuje.

31. V tejto súvislosti súd poukazuje aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/20/2022 zo dňa 28.02.2022, ktorý uviedol: „Ustanovenie § 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka v spojení s § 1 ods. 2, prvá veta zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení predstavuje subsidiárnu možnosť ustanoviť obec za tzv. verejného opatrovníka osobe, ktorá ho musí mať ako zákonného zástupcu, ak neexistuje iná osoba, ktorá by spĺňala podmienky na ustanovenie opatrovníka.“

32. Ustanovenie § 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka v spojení s § 2 ods. 1, prvá veta zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení predstavuje subsidiárnu možnosť ustanoviť obec za tzv. verejného opatrovníka osobe, ktorá ho musí mať ako zákonného zástupcu, ak neexistuje iná osoba, ktorá by spĺňala podmienky na ustanovenie opatrovníka. Každá fyzická osoba s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky je obyvateľom určitej obce. Zákonodarcia zvolil toto kritérium z dôvodu, že medzi obcou a jej obyvateľom existuje špecifický vzťah, ktorý zahŕňa starostlivosť o potreby obyvateľov obce (viď názor z rozhodnutia NS SR 7 Cdo/20/2022 zo dňa 28.2.2022). Ustanovenie mesta H. ako opatrovníka nesvojprávneho teda korešponduje aj s názorom NS SR v rozhodnutí sp. zn. 7 Cdo/20/2022 zo dňa 28.2.2022, navyše je voľbou aj najvhodnejšej alternatívy aj z hľadiska teritoriálnej blízkosti a prístupu v súvislosti so zabezpečením ochrany záujmov posudzovanej – občana s trvalým pobytom v meste H..

33. Súd tiež poukazuje na aktuálne rozhodnutie Krajského súdu v Žiline 12CoPs/9/2023-182 zo dňa 29.11.2023, v ktorom odvolací súd zdôraznil, že základnou úlohou obcí a miest v zmysle zákona pri výkone samosprávy je práve starostlivosť o potreby jej obyvateľov, pričom výkon funkcie opatrovníka má z pohľadu obce (mesta) svojou povahou blízko k splneniu jej úloh na úseku sociálnej kurately a poskytovania sociálnych služieb. Podľa ust. § 1 ods. 2 zákona o obecnom zriadení je „povinnosťou obce“ zabezpečiť starostlivosť o potreby jej obyvateľov. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe súdov súhlas tzv. verejného opatrovníka s ustanovením sa nevyžaduje. Pokiaľ sa mesto Lučenec dožaduje ustanoviť za opatrovníka (verejného) Banskobystrický samosprávny kraj alebo jeho zariadenie odkazom na zák. č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zák. č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v zmene neskorších predpisov argumentujúc, že vyšší územný celok môže zabezpečiť poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12 a následne preto „môže“ poskytovať aj pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností – uvedené oprávnenie – „možnosť poskytovania pomoci pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností“ vyššieho územného celku ani odvolací súd vzhľadom na zistené okolnosti individuálnej povahy v tejto súdnej veci neuprednostnil pred zákonnou povinnosťou obce vyjadrenou v ust. § 1 ods. 2 zákona o obecnom zriadení zabezpečiť starostlivosť o potreby jej obyvateľov.

34. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti súd konštatuje, že sa nestotožnil s dôvodmi uvedenými mestom H., že D. H. aj z dôvodu zložitosti organizačnej štruktúry nie je vhodnou osobou na výkon funkcie opatrovníka posudzovanej. Súd má za to, že organizačnú štruktúru mesta je potrebné prispôbiť výkonu funkcie opatrovníka, ako to uviedol aj navrhovateľ na pojednávaní dňa 10.04.2024, a teda aj vzhľadom na narastajúci počet prípadov, kedy je jedinou možnosťou ustanoviť nesvojprávnym za opatrovníka obce a mestá, v ktorých majú tieto osoby trvalý pobyt, sa musia mestá a obce uvedenému stavu prispôbiť, a to nielen personálne, ale aj organizačne. Preto súd ustanovil spôsobilosti na právne úkony obmedzenej A. B. za opatrovníka mesto H. a výrokmi II., III., IV. rozsudku zároveň vymedzil rozsah práv a povinností tak, že je oprávnený a povinný zastupovať spôsobilosť na právne úkony obmedzenú A. B., narodenú XX.XX.XXXX pri právnych úkonoch, na ktoré bola jej spôsobilosť obmedzená, a to tak, aby neutrpela žiadnu ujmu na svojich majetkových a iných právach. Opatrovník má oprávnenie hospodáriť s finančnými prostriedkami a majetkom opatrovanca v rozsahu bežnej správy majetku. V podstatných veciach potrebuje súhlas súdu. Opatrovník je povinný najmenej dvakrát ročne vždy k 30.06 a k 31.12. príslušného kalendárneho roka za predchádzajúce polročné obdobie predkladať súdu správu o opatrovancovi a o nakladaní s jeho majetkom a po skončení funkcie je opatrovník do dvoch mesiacov predložiť súdu záverečný účet zo správy majetku opatrovanca.

35. V konaní vznikli trovy s podaním písomného znaleckého posudku o duševnom stave, vypracovaným znalcom z odboru zdravotníctvo - odbor psychiatria D. N. O.. Podľa § 251 Civilného mimosporového poriadku tieto trovy platí štát.

36. Podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku, žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak. V súlade s citovaným zákonným ustanovením súd účastníkom konania nárok na náhradu trov nepriznal a ani Slovenskej republike, v zmysle § 251 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie, ktoré sa podáva v lehote 15 dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia rozsudku prostredníctvom Okresného súdu Lučenec, E. M. XX, 974 37 Lučenec na Krajský súd v Žiline, a to písomne.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 62 ods. 1, 2 CMP, odvolanie je možné odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci. Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.

Podľa § 63 CMP, v odvolacom konaní možno uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy.

Podľa § 64 CMP, zmena návrhu na začatie konania je v odvolacom konaní prípustná.

Podľa § 65 CMP, odvolací súd nie je viazaný rozsahom odvolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu.

Podľa § 66 CMP, odvolací súd nie je odvolacími dôvodmi viazaný.

Podľa § 67 CMP, na vady konania pred súdom prvej inštancie prihliada odvolací súd, len ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona; ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia.